

Skolverket_HRV i förskolan.mp3

Speaker 1 [00:00:01] Det här är en podcast från Skolverket.

Jenny Reichwald [00:00:15] Hedersrelaterat våld och förtryck är oförenligt med förskolans värdegrund, bland annat eftersom det kan påverka barns möjligheter att lära och utvecklas. Jämställdhet och barns rättigheter är två viktiga utgångspunkter att ta avstamp ifrån i förskolans förebyggande arbete. Idag ska vi prata vidare om det här och om hur man kan arbeta. Med mig har jag Anna Harborg, utvecklingsledare Malmö stad och Siren Linde, utvecklare Uddevalla kommun. Varmt välkomna hit båda två.

Anna Harborg [00:00:50] Tack så mycket!

Siren Linde [00:00:50] Tack så mycket!

Jenny Reichwald [00:00:52] Jag som leder samtalet heter Jenny Reichwald. Jag nämnde ju det här med förskolans jämställdhetsuppdrag och att det är en viktig utgångspunkt i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Hur ser ni att det här hänger ihop? Vad säger du Siren?

Siren Linde [00:01:08] Det hänger ihop på det sätt att jämställdhet handlar om rättvisa mellan pojkar och flickor, mellan kvinnor och män och att det är kopplat till att du själv ska få... Du har rätt att få bestämma över din kropp, över din själ, över din personlighet och att de är alla människors rättigheter. Och framför allt är det ju kvinnor som är utsatta i första hand, och då är det viktigt att arbeta med genus.

Jenny Reichwald [00:01:41] Anna, vad säger du?

Anna Harborg [00:01:43] Jo, jag håller med Siren men jag tänker också att det är viktigt att se att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inte bara handlar om jämställdhetsarbete. För då riskerar man liksom att missa vissa viktiga perspektiv. Utan att, precis som Siren sade, så hänger det också ihop med barns rättigheter och mänskliga rättigheter. Men att se det som en del av det breda arbetet med normer och värden.

Jenny Reichwald [00:02:06] Och då blir jag väldigt nyfiken på hur ni arbetar konkret. Anna ni Malmö har ju till exempel valt att utarbeta ett kompetensutvecklingsmaterial för att stärka arbetet med de här frågorna. Kan du berätta om det?

Anna Harborg [00:02:23] Jo, det är ju någonting vi har arbetat med innan, men inte så fokuserat. Vi kände att vi behövde mer kunskap kring hur våra medarbetare upplever det, så vi valde att som, för att kunna skapa liksom material för kompetensutveckling och jobba vidare, så gjorde vi en inventering. Det är ingen kartläggning eller så, utan det var, vi pratade med personal på förskolor och specialpedagoger och rektorer och så. För att veta liksom hur upplever de det? Var ser de? Vad möter dem som skulle kunna hänga ihop med den här problematiken? Och utifrån det så har vi ju håller vi på, har gjort och håller på att göra material för kompetensutveckling till att fortsätta jobba med det här. Och det gör vi ju tillsammans med andra i stan också, som jobbar med de här frågorna. Men vi kände också att vi behövde fördjupad kunskap, vi behövde liksom hjälp i att fördjupa de här perspektiven.

Jenny Reichwald [00:03:15] Och ni är mitt i det som du säger men kan du säga någonting om vilka de främsta behoven som kom fram av det här arbetet var?

Anna Harborg [00:03:23] Alltså det bekräftade en del behov kan man väl säga, som vi liksom hade som utgångspunkt. Det här att man behöver prata mer, man behöver lära sig mer om hur det tar sig uttryck i förskolan. Och därför har vi också valt att prata om hedersnormer och hedersrelaterad problematik. Inte för att förminska problemet eller liksom strukturen eller utsattheten hos människor som är utsatta för det. Men för att nu, det rör sig oftast inte om våld och förtryck, ja det är ett förtryck men det är inte våld. Om barn är utsatta för våld hemma eller så, så har vi, det vet vi hur man ska göra. Vi har redan nolltolerans för när barn far illa eller inte har det bra. Men nu handlar det om saker som liksom, kanske vi inte har pratat om i förskolan med de orden. Vi har ju hanterat det här tror jag, alla som jobbar i förskolan på olika sätt. Så det är ett

behov och ett annat behov är också av att man som medarbetare känner att man har stöd från sin ledning så att säga. Och att ha pratat om det och vad betyder det i praktiken? Sådana saker.

Jenny Reichwald [00:04:34] Siren ni har i Uddevalla arbetat med frågan ur ett brett perspektiv. På vilket sätt kommer hedersrelaterat våld och förtryck och förskolans arbete in hos er?

Siren Linde [00:04:45] Jo, jag vill först säga att det som vi har jobbat länge med, det är ju just det som Anna säger, kring normer, normkritiskt och normkreativt förhållningssätt. Och det Anna också ta upp med ledning, att en tydlig styrning och ledning, att vi har en strategisk jämställdhetsplan som följs upp, att det är systematik, kontinuitet och där vi också har jämställdhetsguider på varenda förskola. Minst en som jobbar liksom mellan nätverksträffar tillsammans med sin rektor och sina arbetskollegor för att sprida, för att reflektera, för att verkligen bena och brottas och verkligen problematisera. Och hur kan vi ta oss an detta? Då har vi ju också då jobbat i projektet i två och ett halvt år tillsammans med en projektledare som också är socionom och tillsammans med mig och rektorer i styrgrupp och via arbetsgrupper, det har varit föreläsningar, workshops, litteratur som alla har läst. Och det i sin tur, den här systematiken, kontinuiteten, det är på agendan hela tiden och det ser vi som framgångsfaktorer. Men utifrån att man hela tiden har det på agendan så blir det något naturligt om man säger så då, som vi tar upp och tittar på och hela tiden funderar och reflekterar över sitt eget förhållningssätt och bemötande.

Jenny Reichwald [00:06:22] Hur ser du att det här arbetet har stärkt personalen?

Siren Linde [00:06:27] Jag ser det bland annat i att det sättet de agerar utifrån ett genus- och våldspreventivt perspektiv, exempelvis när det gäller nolltolerans mot skojbråk. Vi ser det i samtal med barnen och med vårdnadshavare. Vi ser också det i sättet att ställa öppna frågor till barn i undervisningen och val av böcker, litteratur och hur de utformar lärmiljöerna.

Jenny Reichwald [00:06:54] Vi vet ju att hedersrelaterat våld och förtryck är svårt och kan vara en laddad fråga att arbeta med. Har det påverkat arbetet och i så fall på vilket sätt, vad säger du Anna?

Anna Harborg [00:07:05] Ja det är klart att det har påverkat arbetet mycket och påverkar. Det är en oerhört politiserad fråga också och det väcker, det ska ju väcka starka känslor när man liksom inser vad människor är utsatta för och så men det är klart att det påverkar. Jag tror också att det är därför som vi i förskolan generellt, inte bara hos oss, kanske inte riktigt har pratat utifrån, med de här orden. För det vill jag ändå hävda, jag jobbat i förskolans värld väldigt länge. Och som jag sa innan vi har pratat om jämställdhet, vi har pratat om barns rättigheter och så här och vi har pratat om barn som är utsatta och bevittnar våld och så. Men just de här, jag tror också att det är väldigt jobbigt för alla att på något sätt tänka kring så pass små barn eller unga barn och att man också är utsatt för det här. För det är ju också så att, rent rationellt så kan man ju tänka att det är så klart inget som uppstår när någon börjar bli tonåring eller blir äldre. Så klart så finns alla sorters strukturer, som jag sa innan, finns ju i förskolan också, men man vill liksom tänka att att små barn inte är utsatta för det, på det sättet.

Jenny Reichwald [00:08:16] Men jag tänker att jag måste fråga Siren om det här också, det här med att det är laddat och det kan vara svårt att arbeta med det. Har det påverkat arbetet hos er?

Siren Linde [00:08:26] Ja, alltså det känner vi absolut igen. Och det finns en osäkerhet definitivt. Och det är ju det liksom att förskolans uppdrag krockar med värderingar som vårdnadshavare har och normer och så vidare. Och det kan uppstå, alltså den här osäkerheten handlar ju väldigt mycket om att som personal är du rädd att barnen hamnar i kläm. Därför försöker du liksom, alltså vi ska jobba för barnens bästa men vad är det då liksom? Och där hamnar man liksom i en paradox eller en motsättning, ja ambivalens kan jag väl säga.

Jenny Reichwald [00:09:02] Slutligen till de som lyssnar på den här podden, lyfta fram särskilt viktiga faktorer för ett framgångsrikt arbete med att just motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Vad skulle du säga Anna är särskilt viktigt där?

Anna Harborg [00:09:16] Särskilt viktigt tänker jag att det finns liksom på olika nivåer, alltså det handlar om förutsättningar, och det handlar om både nationellt och lokalt och lokalt men vad varje

kommun eller vara huvudman och sen varje förskola. Att det handlar ju också om förskolans liksom förutsättningar över huvud taget. Alltså, ni hör ju själv när vi pratar om det här, ja det är komplexa frågor och det kräver kompetens, tänker jag. Det är liksom en super viktig förutsättning. Kompetens hos alla som jobbar i förskolan oavsett, och det är ett bekymmer för förskolan, liksom nationellt. Först och främst måste man liksom som medarbetare vara säker på sitt uppdrag, på sin vem är jag, var är jag, vad ska vi göra? Hur ska vi jobba tillsammans? Och sen måste man också ha relationell kompetens, det vill säga kunna prata både med kollegor och med vårdnadshavare och med barnen inte minst. Och man också också få tillfälle att prata med varandra, och det är ju en utmaning för många. Vi har helt andra förutsättningar i förskolan än om man jämför med andra skolformer kring det. Sen har vi jobbat mycket med det i Malmö och vi fortsätter jobba med det och det är en av våra insatser i det här arbetet till exempel. Att se till att anställa fler, så att vi kan, folk kan gå ifrån och prata med varandra helt enkelt. Så det ser jag som liksom en, det är en superviktig förutsättning. Och sen är det också att hålla ut faktiskt. Det här kommer alltså, att fortsätta.

Jenny Reichwald [00:10:44] Så det gäller att hålla i arbetet och prata med varandra. Om jag frågar dig Siren, vad ser du som viktigt för ett framgångsrikt arbete med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck?

Siren Linde [00:10:56] Jag håller med Anna i det hon säger när det gäller kunskap och det kollegiala lärandet, och att det är så viktigt att pedagoger och rektorer får, alltså att de har förutsättningar för att kunna verkligen få en fördjupad kunskap ännu mer, liksom tillsammans. Sen ser jag också en otrolig viktig del, det är ju hur vi arbetar och samverkar med vårdnadshavare. Och att, för det är som Anna säger och det vet vi alla, det är väldigt komplext och ibland så lindar man in saker och ting för att vi inte vill stöta och liksom på något vis skjuta vårdnadshavare ifrån oss. Utan det är ju så, de är ju så viktiga för barnens trygghet och så vidare. Men jag tänker återigen att, utifrån att du växer upp i en kontext där heder bestämmer och min väg är redan bestämd och mitt liv är bestämt långt innan jag ens föds, det är diskriminering. Och när det gäller kön så är det, jag tänker att kompetens om vad genus, hur vi gör genus och hur det påverkar och vilka konsekvenser det får. Då är det de som jag tänker vi måste ha en enorm kompetens kring.

Jenny Reichwald [00:12:25] Stort tack Anna och Siren, det var allt vi hade för den här gången. Vi skulle kunna prata mycket längre om det här men på skolverket.se kan ni som lyssnat läsa mer om hur ni kan arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck i förskolan. Tack också till er som lyssnat. Tack och hej!